

Nr 312.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående uppskov med slutförande av undersökningsarbeten i Kiirunavaara och Gellivare malmberg; given Stockholms slott den 27 april 1917.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att med ändring av bestämmelserna i det den 18 juli 1913 träffade avtal mellan svenska staten, å ena, samt Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund, å andra sidan, medgiva, att den i nämnda avtal föreskrivna undersökningen rörande malmernas dimensioner på djupare nivåer inom Kiirunavaara och Gellivare malmberg icke behöver slutföras tidigare än att redogörelse för de vunna resultaten kan föreläggas 1921 års riksdag.

De till ärendet hörande handlingar, skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Conrad Carleson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 april 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Carleson anförde härefter:

I skrivelse den 26 maj 1913 (nr 126) bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att å statens vägnar med Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund träffa överenskommelse angående ökad brytning och utfraktning av järnmalm m. m. Riksdagen uppställde emellertid det villkoret, att bolaget skulle åtaga sig anordna en genom djupborrningar utförd undersökning rörande malmernas dimensioner på djupare nivåer inom Kiirunavaara och Gellivare malmberg intill en kostnad av högst 500,000 kronor. Undersökningen skulle utföras i överensstämmelse med de anvisningar, som lämnades av en för arbetets övervakande

tillsatt nämnd av tre personer, av vilka en skulle utses av Kungl. Maj:t, en av bolaget och en av järnkontoret; och skulle arbetet så bedrivas att nämndens rapport över de vunna resultaten kunde föreläggas 1919 års riksdag.

Sedan mellan staten och bolagen den 18 juli 1913 träffats överenskommelse om utförande av berörda undersökningar i enlighet med riksdagens beslut, utsågos följande personer till ledamöter av undersökningsnämnden: av Kungl. Maj:t professor W. Petersson, av bolaget disponenten fil. doktor Hj. Lundbohm och av järnkontoret direktör Per Larsson.

Denna nämnd har nu i skrivelse den 26 februari 1917 till chefen för finansdepartementet gjort framställning om ett efter omständigheterna lämpat uppskov med slutförandet av ifrågakvarande undersökning.

I skrivelsen lämnar nämnden en redogörelse för de hittills verkställda undersökningarna, varefter nämnden anför i huvudsak följande. Undersökningsarbetet hade fördröjts av åtskilliga omständigheter, nämligen dels förekomsten av talrika sprickor och skölar i berget, dels de klimatiska förhållandena. Men därjämte hade kriget av åtskilliga anledningar vållat hinder i arbetet. Någon omöjlighet att avsluta arbetet inom förut bestämd tid torde visserligen knappast förefinnas, men med en sådan forcering av arbetet skulle anslaget till detsamma bli otillräckligt, varjämte borrhningarna kunde utföras mera planmässigt och gäva mera upplysande resultat, då de utfördes successivt, än om ett större antal borrhål måste drivas samtidigt.

På grund av nådig remiss har kommerskollegium den 4 innevarande april avgivit utlåtande i ärendet, och har kollegium därvid jämväl överlämnat yttranden av tillförordnade bergmästaren i norra bergmästaredistriktet samt av fullmäktige i järnkontoret.

Såväl tillförordnade bergmästaren som även fullmäktige i järnkontoret hava uttalat sig för en förlängning av tiden.

Tillförordnade bergmästaren har emellertid tillika uttalat den uppfattningen, att ett beviljande av nu ifrågasatta uppskov med djupundersökningarnas avslutande borde förbindas med en uppgörelse med Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag angående detaljerade undersökningar av malmen, särskilt de olika kvaliteterna därå, i Kiirunavaara å därvarande järnvägstunnels nivå. Vid en sådan uppgörelse skulle, enligt t. f. bergmästarens förmenande, bolaget kunna medgivas rätt att utöver exportkvantiteterna enligt nu gällande avtal med staten ytterligare exporter

tera en malmmängd, motsvarande den, vilken bolaget komme att bryta vid de ortdrivningar, som i och för nyssnämnda undersökning borde verkställas. Därigenom komme icke blott kostnaderna för orterna att bliva täckta utan även betydande överskott att erhållas för täckande av det betydande belopp, varmed de slutliga kostnaderna för djupundersökningen eventuellt komme att överstiga den summa, som bolaget åtagit sig tillhandahålla.

Fullmäktige i järnkontoret hava ansett uppskovsfrågan böra avgöras oberoende av de i t. f. bergmästarens yttrande framställda förslag om utsträckning av undersökningsprogrammet i olika hänseenden, om det ock synts fullmäktige lämpligt att under nämndens ledning en ingående undersökning av malmen i Kiirunavaara på järnvägstunnelns nivå kommer till stånd, eventuellt efter förhandlingar med Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag angående kostnaderna därför.

Undersökningsnämnden har i yttrande över t. f. bergmästarens förslag framhållit, att nämnden dels redan utfört, dels på sitt program upptagit en del sådana undersökningsarbeten, som t. f. bergmästaren föreslagit. Efter vad nämnden därjämte hade sig bekant hade Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag för avsikt att utföra sådana arbeten inom den del av fältet, där den stora järnvägstunneln vore eller under den närmaste tiden bleve framdragen. De undersökningar rörande olika malmkvaliteters utbredning på denna nivå, som t. f. bergmästaren avsett, anser nämnden kunna utföras inom ramen av det uppdrag, densamma erhållit. Nämnden har därför anhållit, att uppskovsfrågan icke måtte sättas i samband med den väckta frågan om utvidgning av programmet för nämndens arbeten.

Kommerskollegium har tillstyrkt två års uppskov med undersökningsarbetenas slutförande.

De ifrågavarande bolagen hava förklarat sig mot ett sådant uppskov icke hava något att erinra.

*Departements-
chefens
yttrande.*

Jag finner det riktigt, att undersökningsarbetet icke forceras så, att resultatet av detsamma kan bli mindre värdefullt. Då staten icke förr än under år 1930 behöver tillsäga, huruvida staten önskar inlösa densamma ej tillhöriga aktier i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, hinner undersökningsarbetet likväl att slutföras, innan inlösningsfrågan blir aktuell. Det av nämnden begärda uppskovet torde därför utan olägenhet kunna beviljas, och synes man härvid kunna, såsom kommerskollegium föreslagit, lämpligen bestämma detta till två år. Härför erfordras dock riksdagens medgivande.

I likhet med t. f. bergmästaren i norra distriktet anser jag av vikt, att undersökningsarbetet jämväl vidgar kännedomen om tillgången på olika malmkvantiteter i Kiirunavaara och Gellivare. Som emellertid uppskovet påkallas av statens eget intresse, finner jag det icke lämpligt, att för beviljande av uppskov uppställas något villkor i detta hänseende. Då nämnden meddelat, att den redan har sin uppmärksamhet riktad på betydelsen av kvalitetsundersökningar samt att den anser, att sådana undersökningar kunna utföras inom ramen för nämndens uppdrag, torde denna synpunkt kunna väntas bliva nöjaktigt beaktad vid undersökningsarbetenas anordnande.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att med ändring av bestämmelserna i det den 18 juli 1913 träffade avtal mellan svenska staten, å ena, samt Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund, å andra sidan, medgiva att den i nämnda avtal föreskrivna undersökningen rörande malmernas dimensioner på djupare nivåer inom Kiirunavaara och Gellivare malmberg icke behöver slutföras tidigare än att redogörelse för de vunna resultaten kan föreläggas 1921 års riksdag.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Grip.